

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan viivästyskorkoa selvittävän työryhmän muistio

25/2013

Valtion työmarkkinalaitos

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan viivästyskorkoa selvittävän työryhmän muistio

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
PL 28 (Snellmaninkatu 1 A) 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 16001 (vaihde)
Internet: www.vm.fi
Taitto: Pirkko Ala-Marttila /VM-julkaisutiimi

Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy, 2013

Kuvailulehti

Julkaisija ja julkaisuaika	Valtiovarainministeriö, syyskuu 2013	
Tekijät	Hallitusneuvos Kirsi Äijälä, työryhmän puheenjohtaja, työmarkkinalakimies Anna Kare, työryhmän sihteeri	
Julkaisun nimi	Valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan viivästyskorkoa selvittävän työryhmän muistio	
Asiasanat	valtion virkasuhde, viivästyskorko, korkolaki	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtiovarainministeriön julkaisuja 25/2013	
Julkaisun myynti/jakaja	Julkaisu on saatavissa pdf-tiedostona osoitteesta www.vm.fi/julkaisut . Samassa osoitteessa on ohjeet julkaisun painetun version tilaamiseen.	
Painopaikka ja -aika	Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy, 2013	
ISBN 978- 952-251-501-8 (nid.) ISSN 1459-3394 (nid.) ISBN 978-952-251-502-5 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	Sivuja 24	Kieli Suomi
Tiivistelmä Korkolaki (633/1982) koskee rahavelalle maksettavaa korkoa ja se koskee kaikkia rahasaatavia, jollei tiettyä saatavaa ole suljettu lain soveltamisalan ulkopuolelle. Korkolain soveltamisalasäännöksen mukaan lakia ei sovelleta muun muassa julkisoikeudellisesta perusteesta johtuvaan velkasuhteeseen. Työryhmän tehtävänä oli selvittää valtion virkasuhteeseen perustuvalla saatavalla maksettavaa viivästyskorkoa koskevan sääntelyn muuttamisen eri toteuttamisvaihtoehdot sekä tehdä asiassa ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Työryhmä ehdottaa, että valtion virkamieslakiin (750/1994) lisättäisiin uusi 63 a §, jonka mukaan valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan suorituksen viivästyessä sovelletaan mitä korkolaissa säädetään viivästyskorosta. Lisäksi uudessa säännöksessä täsmennettäisiin korkolain soveltamista ja viivästyskoron määräytymistä tietyissä virkamiesoikeudellisissa tapauksissa. Samalla ehdotetaan muutettavaksi korkolain soveltamisalasäännöstä niin, että siinä täsmennetään, että korkolaki voi soveltua myös julkisoikeudellisesta perusteesta johtuvaan velkasuhteeseen, jos muualla laissa niin säädetään. Esitys parantaisi virkamiesten oikeudellista asemaa sekä edistäisi valtion virkamiesten ja valtion työsuhhteissa olevien yhdenvertaista kohtelua.		

Presentationsblad

Utgivare och datum	Finansministeriet, september 2013	
Författare	Kirsi Äijälä, regeringsråd , arbetsgruppens ordförande, Anna Kare, arbetsmarknadsjurist, arbetsgruppens sekreterare	
Publikationens titel	Valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan viivästyskorkoa selvittävän työryhmän muistio	
Publikationsserie och nummer	Finansministeriet publikationer 25/2013	
Beställningar/distribution	Publikationen finns på finska i PDF-format på www.vm.fi/julkaisut . Anvisningar för beställning av en tryckt version finns på samma adress.	
Tryckeri/tryckningsort och -år	Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy, 2013	
ISBN 978-952-251-501-8 (hft.) ISSN 1459-3394 (hft.) ISBN 978-952-251-502-5 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	Sidor 24	Språk Finska
Sammandrag Räntelagen (633/1982) gäller ränta som betalas på penningsskuld och den gäller alla penningfordringar om inte en viss fordran har uteslutits från lagens tillämpningsområde. Enligt räntelagens tillämpningsområde ska lagen inte tillämpas bland annat på gäldsförhållande som bygger på offentligrättslig grund. Arbetsgruppens uppgift var att utreda olika sätt att genomföra ändringar av regleringen gällande dröjsmålsränta på fordran som baserar sig på statligt tjänsteförhållande och att ge sitt förslag i saken i form av en regeringsproposition. Arbetsgruppen föreslår att en ny 63 a § läggs till statstjänstemannalagen (750/1994), enligt vilken det som i räntelagen föreskrivs om dröjsmålsränta ska tillämpas på en försenad prestation som baserar sig på statligt tjänsteförhållande. Dessutom skulle man i den nya föreskriften precisera räntelagens tillämpning och uttag av dröjsmålsränta i vissa tjänstemannarättsliga fall. Samtidigt föreslås att räntelagens bestämmelse om tillämpningsområde ändras så att i den preciseras att räntelagen även kan tillämpas på gäldsförhållande som bygger på offentligrättslig grund om så bestäms annanstans i lag. Förslaget förbättrar tjänstemännens rättsliga ställning och befrämjar likabehandlingen av statstjänstemän och dem som står i arbetsförhållande till staten.		

Description page

Publisher and date	Ministry of Finance, September 2013	
Author(s)	Ms Kirsi Äijälä, Government Counsellor, Chair of Working Group; Ms Anna Kare, Legal Adviser, Labour Market Affairs, Secretary of Working Group	
Title of publication	Valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan viivästyskorkoa selvittävän työryhmän muistio	
Publication series and number	Ministry of Finance publications 25/2013	
Distribution and sale	The publication can be accessed in pdf-format in Finnish at www.vm.fi/julkaisut . There are also instructions for ordering a printed version of the publication.	
Printed by	Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy, 2013	
ISBN 978-952-251-501-8 (print.) ISSN 1459-3394 (print.) ISBN 978-952-251-502-5 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	No. of pages 24	Language Finnish
Abstract The Interest Act (633/1982) lays down provisions for interest payable on monetary debts. The Act applies to all monetary claims not specifically excluded from its scope of application. According to the scope of application provisions of the Interest Act, the Act does not apply, among others, to a debt subject to public law. The Working Group was charged with exploring different options for revising regulations concerning penalty interest payable on overdue wage and salary claims based on a public service employment relationship and with submitting its report in the form of a government proposal. The Working Group proposes that a new paragraph 63a be added to the Civil Servant Act (750/1994), stating that the provisions on penalty interest set out in the Interest Act be applied in the event of delay in the payment of public service wages or salaries. In addition the new paragraph would lay down more detailed provisions regarding the application of the Interest Act and the determination of penalty interest rates in certain civil service law cases. Furthermore it is proposed that the scope of application provisions of the Interest Act be revised so that they make it clear that the Interest Act can also be applied to a debt subject to public law if this is provided for elsewhere in the legislation. The proposal would improve the legal status of civil servants and contribute to the equal treatment of civil servants and employees in an employment relationship with the state.		

Valtiovarainministeriölle

Valtiovarainministeriö asetti 27. päivänä helmikuuta 2012 (VM 025:00/2012) valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan viivästyskorkoa selvittävän työryhmän.

Työryhmän tehtävänä oli selvittää valtion virkasuhteeseen perustuvalle saatavalle maksettavaa viivästyskorkoa koskevan sääntelyn muuttamisen eri toteuttamisvaihtoehdot sekä tehdä asiassa ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmä asetettiin toimikaudeksi 1.3.2012 - 30.9.2013. Työryhmä kokoontui yhteensä 7 kertaa.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin hallitusneuvos Kirsi Äijälä valtiovarainministeriöstä sekä jäseniksi lainsäädäntöneuvos Tuomo Antila oikeusministeriöstä, jonka tilalle erityisasiantuntija, nyttemmin lainsäädäntöneuvos Sofia Rajamäki oikeusministeriöstä 1.8.2012 lukien, neuvotteleva virkamies Lasse Kiivanen valtiovarainministeriöstä, jonka tilalle neuvotteleva virkamies Joanna Autiovuori valtiovarainministeriöstä 28.6.2012 lukien, työmarkkinalakimies Katja Viertävä valtiovarainministeriöstä, jonka tilalle työmarkkinalakimies Anna Kare valtiovarainministeriöstä 3.12.2012 lukien, neuvottelupäällikkö Markku Nieminen Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:stä, osastopäällikkö Mika Hämäläinen Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:stä sekä vastaava lakimies Ari Komulainen Palkansaajajärjestö Pardia ry:stä.

Työryhmän jäsen Katja Viertävä ja sittemmin työryhmän jäsen Anna Kare ovat toimineet työryhmän sihteerinä.

Työryhmän kokouksessa ovat olleet kuultavina johtava työmarkkinalakimies Lauri Niitylä Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta sekä työmarkkina-asiamies Pauliina Hirsimäki Kirkon työmarkkinalaitoksesta. Lisäksi työryhmä on pyynnöstään saanut hallituksen esitysluonnoksesta kirjalliset kommentit Helsingin hallinto-oikeudelta.

Työryhmä ehdottaa, että valtion virkamieslakiin (750/1994) lisättäisiin säännös, jonka perusteella valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan suorituksen viivästyessä sovelletaan korkolain (633/1982) viivästyskorkoa koskevia säännöksiä. Virkamieslakiin tehtävän muutoksen vuoksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös korkolain soveltamisalaa koskevaa säännöstä. Esitys parantaisi virkamiesten oikeudellista asemaa sekä edistäisi valtion virkamiesten ja valtion työsuhhteessa olevien yhdenvertaista kohtelua.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa ehdotuksensa valtiovarainministeriölle.

Helsingissä 17.9.2013

Kirsi Äijälä

Joanna Autiovuori

Mika Hämäläinen

Ari Komulainen

Markku Nieminen

Sofia Rajamäki

Anna Kare

Sisältö

Valtiovarainministeriölle	9
Esityksen pääasiallinen sisältö	13
Perustelut	14
1 Nykytila ja sen arviointi.....	14
2 Ehdotetut muutokset	14
2.1 Muutokset valtion virkamieslakiin	14
2.2 Muutokset korkolakiin	16
3 Esityksen vaikutukset.....	17
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	17
3.2 Vaikutukset henkilöstöön ja viranomaisten toimintaan.....	18
4 Asian valmistelu.....	18
5 Voimaantulo	19
Lakiehdotukset	20
Laki korkolain 1 §:n muuttamisesta	20
Laki valtion virkamieslain muuttamisesta	21
Liite Rinnakkaisteksti	22

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain ja korkolain 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion virkamieslakia ja korkolakia.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi valtion virkamieslakiin säännös, jonka perusteella valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan suorituksen viivästyessä sovelletaan korkolain viivästyskorkoa koskevia säännöksiä.

Virkamieslakiin ehdotettavan muutoksen vuoksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös korkolain soveltamisalaa koskevaa säännöstä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan päivänä kuuta 20 .

PERUSTELUT

1 Nykytila ja sen arviointi

Rahavelalle maksettavasta korosta säädetään korkolaissa (633/1982). Laissa säädetään velalle ennen sen eräpäivää maksettavasta korosta sekä erääntyneen suorituksen viivästymisen johdosta maksettavasta viivästyskorosta. Korkolain keskeinen sisältö on määrätä viivästyskoron suuruudesta ja viivästyskoron alkamisajankohdasta. Korkolaissa säädetään esimerkiksi viivästyskorosta velalle, jonka eräpäivä on ennalta määrätty, viivästyskorosta velalle, jonka eräpäivää ei ole määrätty sekä viivästyskorosta korvausvelalle.

Korkolain 4 §:n 1 momentin mukaan velan maksun viivästyessä velallisen on maksettava viivästyneelle määrälle vuotuista viivästyskorkoa, joka on seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin kulloinkin voimassa oleva 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko. Korkolain 12 §:n mukaan viitekorko perustuu Euroopan keskuspankin ohjauskorkoon ja sen määrä voi vaihdella puolivuositain.

Korkolaki on yleislaki, jota sovelletaan, jollei muualla toisin säädetä tai jollei muuta johdu velallisen sitoumuksesta taikka kauppatavasta. Korkolakia ei kuitenkaan sen 1 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan sovelleta julkisoikeudellisesta perusteesta johtuvaan velkasuhteeseen.

Valtion virkamieslain (750/1994) 1 §:n mukaan virkasuhde on julkisoikeudellinen palvelussuhde, jossa valtio on työnantajana ja virkamies työn suorittajana. Valtion yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa on sovittu, milloin virkamiehen oikeus palkkaukseen alkaa. Virkaehtosopimuksessa on sovittu myös palkkauksen maksamisajankohdasta. Virkamiehen palkkaus maksetaan kultakin kalenterikuukaudelta sen 15. päivänä, ellei tarkentavalla virkaehtosopimuksella toisin sovita. Määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetyille voidaan kuitenkin maksaa palkkaus kultakin kalenterikuukaudelta viimeistään sen viimeisenä arkipäivänä. Virkaehtosopimuksessa on sovittu myös määrättyihin laskentakausiin si-dottujen palkkioiden, lisien ja korvausten maksamisajankohdista. Valtion virkaehtosopimuksissa on sovittu myös eräistä kustan-

nusten korvauksista, joille ei ole määriteltä tarkempaa maksuajankohtaa ja joiden maksaminen edellyttää virkamieheltä saatavaa selvitystä. Näissä tapauksissa maksua ei voida suorittaa ennen kuin virkamies on toimit-tanut vaadittavan selvityksen.

Julkisoikeudellisesta luonteesta johtuen valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan suorituksen viivästyessä ei sovelleta korko-lain viivästyskorkoa koskevia säännöksiä. Korkolain viivästyskorkoa koskevia sää-nöksiä ei siten sovelleta myöskään silloin, kun työnantaja perii virkamieheltä takaisin aiheettomasti maksettua palkkaa tai muuta taloudellista etuutta.

Työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n mukaan velvollisuus maksaa viivästyskorkoa valtion työsuhteeseen kuuluvien henkilöstön palkkasaatavalle tai työsuhteesta johtuvalle muulle rahamääräiselle edulle määräytyy kuitenkin korkolain mukaisesti. Eroa velvol-lisuudessa maksaa viivästyskorkoa palvelus-suhteen lajista riippuen on pidetty epäkohta-na, eikä virkasuhteesta sen julkisoikeudelli-sesta luonteesta huolimatta ole johdettavissa syitä, jotka perustelisivat virkamiesten ja työ-suhteisten erilaisen kohtelun viivästyskoron maksuvelvollisuuteen liittyen.

2 Ehdotetut muutokset

2.1 Muutokset valtion virkamieslakiin

Ehdotuksen mukaan korkolain viivästys-korkoa koskevia säännöksiä sovellettaisiin valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan, esimerkiksi palkan tai muun palvelussuhtees-ta johtuvan edun, suorituksen viivästyessä.

Valtion virkamieslakiin ehdotetaan lisättä-väksi uusi 63 a §. Pykälän 1 momentissa sää-dettäisiin, että valtion virkasuhteeseen perus-tuvan saatavan suorituksen viivästyessä so-velletaan mitä korkolaissa säädetään viiväs-tyskorosta. Virkasuhteeseen perustuvalla saa-tavalla tarkoitetaan palkkaa ja muita palve-lussuhteesta johtuvia taloudellisia etuuksia, esimerkiksi palkkioita, lisiiä ja korvauksia, joihin virkamiehellä on palvelussuhteensa perusteella oikeus joko lain tai virkaehtoso-pimuksen nojalla. Sillä, onko palvelussuhde

voimassa, ei olisi merkitystä. Korkolakia sovellettaisiin myös sellaisiin saataviin, joiden maksamisvelvollisuus liittyy palvelussuhteen päättymiseen. Palvelussuhteesta johtuvalla taloudellisella etuudella ei kuitenkaan tarkoiteta valtion eläkelaisia mainittuja eläkkeitä.

Virkasuhteeseen perustuvasta saatavasta on kyse myös silloin, kun työnantaja perii virkamieheltä takaisin aiheettomasti maksettua palkkaa tai muuta palvelussuhteesta johtuvaa taloudellista etuutta. Työnantajalla olisi näin mahdollisuus liittää viivästysseuraamus takaisinperintää koskevaan maksuvaatimukseensa. Viivästyskorkoa olisi tällaisissa tilanteissa mahdollista sovitella korkolain 11 §:n perusteella.

Korkolaki voisi tulla sovellettavaksi esimerkiksi tilanteissa, joissa säännönmukainen palkanmaksu on jonkin syyn vuoksi viivästynyt. Tällöin viivästyskoron määräytymiseen sovellettaisiin korkolain 5 §:n säännöstä viivästyskorosta velalle, jonka eräpäivä on määrätty. Sellaisten korvausten osalta, joille ei ole määritetty tarkempaa maksuajankohtaa ja joiden maksaminen edellyttää virkamieheltä saatavaa selvitystä (esimerkiksi matkakustannusten korvaus), viivästyskorko määräytyisi korkolain 6 §:n mukaan, jossa säädetään viivästyskorosta velalle, jonka eräpäivää ei ole määrätty. Tällöin viivästyskorkoa olisi maksettava siitä lähtien, kun 30 päivää on kulunut siitä päivästä, jona velkoja, eli virkamies, lähetti velalliselle laskun tai muutoin vaati määrätyn rahamäärän suorittamista. Jos kyseessä on vahingonkorvaus- tai vastaavainen velka, jonka määrä ja perusteen toteaminen edellyttää erityistä selvitystä, sovellettavaksi tulisi korkolain 7 §. Säännöksen mukaan viivästyskorkoa on maksettava siitä lähtien, kun 30 päivää on kulunut päivästä, jona velkoja esitti vaatimuksensa sekä sellaisen korvauksen perustetta ja määrää koskevan selvityksen, jota häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös velallisen mahdollisuudet hankkia selvitys.

Korkolain 9 § sisältää puolestaan säännöksen eräänlaisesta oikeudenkäyntikorosta. Kyseisen pykälän mukaan viivästyskorkoa on 6 ja 7 §:n säännösten estämättä maksettava viimeistään siitä päivästä, jona velan maksua koskeva haaste annettiin tiedoksi, tai, jos vaatimus esitetään oikeudenkäynnin aikana,

sen esittämisestä lukien. Korkolain 9 §:n soveltaminen merkitsee näin ollen, että viivästyskorko lasketaan aikaisemmasta ajankohdasta kuin siitä, joka seuraisi 6 ja 7 §:stä. Korkolain 9 § ei koske korkolain 5 §:ssä tarkoitettuja tapauksia. Jos siis eräpäivä on määrätty ja velka erääntyy vasta haasteen tiedoksiantopäivän jälkeen, viivästyskorko lasketaan eräpäivästä.

Valtaosa virkamiesoikeudellisista asioista kuuluu hallintotuomioistuimen toimivaltaan ja asiat käsitellään hallinto-oikeuksissa hallintovalitus- tai hallintoriita-asioina hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaisessa järjestyksessä. Hallintolainkäyttöasia ei tule vireille haastehakemuksella eikä menettelyssä anneta haastetta tiedoksi, joten korkolain 9 § ei sovellu hallintolainkäyttöasioihin. Tämän vuoksi on tarpeellista, että virkamieslakiin lisätään korkolain 9 §:ää vastaava säännös, joka soveltuisi hallintotuomioistuimessa käsiteltäviin asioihin.

Virkamieslain 63 a §:n 2 momentissa säädetäisiin, että hallintolainkäyttöasiassa on korkolain 6 ja 7 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa maksettava viivästyskorkoa viimeistään siitä päivästä, jona velallisen katsotaan saaneen tiedon velan maksua koskevan valituksen tai hakemuksen vireilletulosta, tai jos vaatimus esitetään oikeudenkäynnin aikana, sen esittämisestä lukien.

Hallintolainkäyttöasiassa asianosainen saa vireillä olevasta asiasta tiedon siinä vaiheessa, kun hänelle varataan hallintolainkäyttölain 34 §:n mukaisesti tilaisuus antaa selityksensä muiden tekemistä vaatimuksista ja sellaisista selvityksistä, jotka voivat vaikuttaa asian ratkaisuun. Esimerkiksi työnantajan perieissä virkamieheltä liikaa maksettua palkkaa takaisin kyseessä on hallintoriita-asia, jonka vireilläolosta virkamies saa tiedon viimeistään silloin kun häntä kuullaan hallintolainkäyttölain 34 §:n mukaisesti asianosaisena. Hallintovalitusasiassa valituksen kohteena olevan päätöksen tehnyt viranomainen ei ole muodollisesti asianosainen. Hallintolainkäyttölain 36 §:n mukaan viranomaista kuitenkin kuullaan ja siltä pyydetään lausunto.

Esimerkiksi tapauksessa, jossa virkamies vaatii virkamieslain 56 §:n mukaista määrällisen nimityksen perusteisiin liittyvää korvausta viivästyskorkoineen, korko mää-

räytyy lähtökohtaisesti korkolain 7 §:n perusteella, joka koskee viivästyskorkoa korvausvelalle. Korkolain 7 §:n mukaan viivästyskorkoa on maksettava siitä lähtien, kun 30 päivää on kulunut päivästä, jona velkoja esitti vaatimuksensa sekä sellaisen korvauksen perustetta ja määrää koskevan selvityksen, jota häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös velallisen mahdollisuudet hankkia selvitys.

Jos korvauksen perustetta ja määrää koskevaa selvitystä ei olisi katsottu esitetyn ennen hallintolainkäyttöasian vireilletulemistä, ei korkolain 7 §:ää sovellettaisi, vaan viivästyskorkoa olisi maksettava esityksessä säädettyä ehdotettavan virkamieslain 63 a §:n 2 momentin mukaan viimeistään siitä päivästä, jona velallisen, eli työnantajan, katsotaan saaneen tiedon virkamieslain 56 §:n mukaista korvausta koskevan hallintoriitahakemuksen vireilletulosta.

Virkamieslain 63 a §:n 3 momentissa säädetäisiin viivästyskoron määräytymisestä tilanteessa, jossa virkamiehen irtisanominen tai virkasuhteen purkaminen on lainvoimaisen päätöksen mukaan tapahtunut ilman virkamieslaissa säädettyä perustetta. Virkamieslain 55 §:n 3 momentin mukaan virkasuhde jatkuu tällaisessa tapauksessa katkeamatta, eli virkamiehellä on oikeus palata takaisin työhön. Tällainen palvelussuhteen jatkuvuusperiaatteen toteutuminen kuuluu vain virkasuhteeseen. Virkasuhteen päättämistilanteessa virkamies vaatii irtisanomis- tai purkamispäätöksen kumoamista. Sen sijaan työsuhdepuolella työ sopimuksen laittomasta irtisanomisesta tai purkamisesta voidaan tuomita vain korvaus eikä työsuhte tuomiossa huolimatta pysy voimassa. Koska jatkuvuusperiaate on ominainen vain virkasuhteelle, kysymys viivästyskoron määräytymisestä on ratkaistava uutena asiana valtion virkasuhteiden osalta. Siten on perusteltua säätää erikseen mistä ajankohdasta viivästyskoron maksuvelvollisuus alkaa niissä tapauksissa, joissa virkasuhde on lainvoimaisen päätöksen mukaan päätetty virkamieslain vastaisesti.

Virkamieslain 55 a §:n 1 momentin mukaan virkamiehelle maksetaan virkasuhteen lainvastaisen päättämisen johdosta saamatta jäänyt säännöllisen työajan ansio vähennet-

tynä samalta ajalta muissa palvelussuhteissa, ammatinharjoittajana tai yrittäjänä ansaitulla vastaavalla ansiolla, jota virkamies ei olisi saanut virkaa hoitaessaan. Samoin otetaan vähennyksenä huomioon vastaavalta ajalta hänelle maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen sairauspäiväraha ja äitiysraha siltä osin kuin työnantajalla olisi vastaavalta ajalta ollut oikeus kyseiseen etuuteen sairausvakuutuslain 7 luvun 4 §:n nojalla.

Säännöllisen työajan ansio virkasuhteen laittoman päättämisen kestoajalta maksetaan virkamiehelle viipymättä sen jälkeen, kun virkasuhteen päättämistä koskeva asia on lainvoimaisesti ratkaistu ja kun työnantaja on saanut virkamieheltä virkamieslain 55 a §:n 2 momentin mukaisen luotettavan selvityksen saamistaan edellä mainituista muista ansiotuloista ja sairausvakuutuslain mukaisista päivärahaetuuksista.

Virkamiehelle virkasuhteen laittoman päättämisen kestoajalta maksettavan säännöllisen työajan ansio ei ole vakio, vaan työnantaja saa tietää sen täsmällisen määrän vasta sitten, kun virkamies on toimittanut selvityksen saamistaan muista ansiotuloista ja sairausvakuutuslain mukaisista päivärahaetuuksista. Tämän vuoksi on perusteltua, että viivästyskoron maksuvelvollisuus säädetään alkamaan tietyn ajan kuluttua siitä ajankohdasta, kun virkamies on toimittanut työnantajalle edellä mainitun selvityksen. Säädettyä ehdotettavan virkamieslain 63 a §:n 3 momentin mukaan lain 55 a §:n 1 momentissa tarkoitettua tapauksessa viivästyskorkoa on maksettava siitä lähtien, kun 30 päivää on kulunut päivästä, jona virkamies esitti työnantajalle 55 a §:n 2 momentissa tarkoitettua selvityksen. Ehdotettu 30 päivän maksuaika vastaa korkolain 6 ja 7 §:ssä säädettyä aikaa.

2.2 Muutokset korkolakiin

Virkamieslakiin säädettäväksi ehdotettavan 63 a §:n johdosta korkolain soveltamisalaa koskevaa 1 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen 2 momentin 1 kohtaa täydennetään niin, että korkolakia ei sovelleta julkisoikeudellisesta perusteesta johtuvaan velkasuhteeseen, ellei muualla laissa toisin säädetä. Tapauksiin, joihin korkolaki ei sana-

muotonsa perusteella sovellu, voidaan jo nyt soveltaa korkolakia muualla laissa olevan viittaussäännöksen perusteella, joten tässä esityksessä korkolakiin ehdotettava muutos on puhtaasti informatiivinen.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Etukäteen on vaikeaa arvioida, millaisia taloudellisia vaikutuksia esityksellä on. Pääsääntöisesti maksuviivästyksiä ei tapahdu, mutta on mahdollista, että niitä syntyy erityistilanteissa, esimerkiksi uuden palkanmaksujärjestelmän käyttöönottovaiheessa. Virkasuhteen päättämistilanteet voisivat aiheuttaa viivästyseuraamuksia silloin, kun virkasuhteen päättäminen on lainvoimaisella päätöksellä todettu lainvastaiseksi, ja jos työnantaja ei 30 päivän kuluessa virkamiehen selvityksen saatuaan maksaisi tälle virkasuhteen laittoman päättämisen kestoajalta saamatta jäänyttä säännöllisen työajan ansiota. Viivästyseuraamuksia voi aiheutua myös silloin, kun virkamies esittää virkamieslain 56 §:n mukaisen korvausvaatimuksen määräaikaisen nimittämisen perusteisiin liittyen.

Ennen 1.4.2013 voimaan tullutta virkamieslain muutosta (177/2013) virkamieslautakunta (VMLTK) käsitteli virkamieslain 53 §:n mukaan oikaisuvaatimukset päätöksestä, jolla muu viranomainen kuin valtioneuvosto on irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen tai pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta. Virkamieslautakunta määräsi maksettavaksi myös virkamieslain 56 §:n mukaisen määräaikaisen nimityksen perusteisiin liittyvän korvauksen. Virkamieslautakunnan päätökseen irtisanomisasiassa tai 56 §:n mukaisessa asiassa sai hakea muutosta valittamalla korkeimmalta hallinto-oikeudelta (KHO). Nykyisin päätökseen, jolla virkamies on irtisanottu tai virkasuhde purettu, voidaan virkamieslain 53 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen tai korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Myös virkamieslain 56 §:n mukainen korvausvaatimus tehdään hallinto-oikeudelle, jossa se käsitellään hallintoriita-asiana.

Taulukoihin 1 ja 2 on koottu virkamieslautakunnassa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa vuosina 2009 - 2011 käsitellyt virkamieslain 25 tai 27 §:n mukaiset irtisanomiset sekä vuosina 2011 - 2012 käsitellyt virkamieslain 56 §:n mukaiset korvausvaatimukset. Taulukoiden tarkoituksena on havainnollistaa, kuinka paljon valtionhallinnossa on ollut tapauksia, joissa irtisanomispäätös on todettu lainvastaiseksi, sekä tapauksia, joissa virkamieslain 56 §:n mukainen korvaus on tullut maksettavaksi.

Taulukossa 2 on eri tarkasteluajanjakso kuin irtisanomisiin liittyvässä taulukossa 1, sillä yliopistolaiilla (558/2009) yliopistot siirtyivät valtiosta erillisiksi oikeushenkilöiksi ja yliopistojen henkilöstön palvelussuhde muutui virkasuhteesta työsuhteeksi suoraan lainojalla 1.1.2010 lukien.

Tämä vähensi virkamieslautakunnalle esitettyjä määräaikaisen virkasuhteen perusteisiin liittyviä korvausvaatimuksia, joten tarkoituksenmukainen tarkasteluajanjakso virkamieslain 56 §:n mukaisille korvausvaatimuksille on 2011 - 2012.

Taulukoissa esitetyn perusteella voidaan todeta, ettei viivästyskorkoseuraamuksesta seuraisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia silloin, kun virkasuhteen päättäminen on lainvoimaisella päätöksellä todettu lainvastaiseksi tai kun virkamiehellä on oikeus virkamieslain 56 §:n mukaiseen korvaukseen.

Taulukko 1: Virkamieslain 25 ja 27 §:n mukaiset irtisanomiset vuosina 2009–2011.

Vuosi	Yhteensä	Hyväksytty /VMLTK	Hylätty /VMLTK	Hyväksytty /KHO	Vireillä /KHO	Hyväksytty lainvoimaisel- la päätöksellä /VMLTK tai KHO
2009	22	12	10	4	5	7
2010	17	6	11	1	1	5
2011	18	8	10	-	5	3

Taulukko 2: Virkamieslain 56 §:n mukaiset korvausvaatimukset vuosina 2011 - 2012.

Vuosi	Yht.	Hyväksytty /VMLTK	Hylätty /VMLTK	Ei tutkittu /VMLTK	Vireillä /VMLTK	Ruennut /VMLTK	Vireillä /KHO	Korvaus keski- määrin /kk
2011	14	7	3	3	1	0	4	8
2012	9	2	2	0	4	1	0	8

3.2 Vaikutukset henkilöstöön ja viranomaisten toimintaan

Esitys parantaisi virkamiesten oikeudellista asemaa sekä edistäisi valtion virkamiesten ja valtion työsuhteessa olevien yhdenvertaista kohtelua, sillä ehdotetuilla säännöksillä valtion virkamiehet saatettaisiin sen sääntelyn piiriin, jota jo nyt sovelletaan työsuhteessa oleviin. Palvelussuhteen laji ei enää määrittäisi sitä, onko henkilöllä palvelussuhteesta johtuvan suorituksen viivästyessä oikeus saada korkolain mukainen viivästyskorko saatavalleen.

Ehdotetuilla säännöksillä viranomaisten tehtävien ei arvioida lisääntyvän, sillä maksuviivästyksiä ei lähtökohtaisesti tapahdu. Näin ollen ehdotetut säännökset tulisivat sovellettaviksi vain harvoin. Lisäksi viivästyskorkosääntelyä on sovellettu valtion työsuhteeseen henkilöstöön, joten muutoksilla ei luotaisi viranomaisille uusia tehtäviä.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriön 27.2.2012 asettamassa valtion virkasuhteeseen perustuvan saatavan viivästyskorkoa selvittävässä työryhmässä. Työryhmän tehtävänä oli selvittää valtion virkasuhteeseen perustuvalle saatavalle maksettavaa viivästyskorkoa koskevan sääntelyn muuttamisen eri toteuttamisvaihtoehdot sekä tehdä asiassa ehdotus hallituksen esityksen muotoon. Työryhmä koostui valtiovarainministeriön, oikeusministeriön, Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n sekä Palkan-saajajärjestö Pardia ry:n edustajista.

Valtiovarainministeriö asetti 15.11.2002 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää julkisoikeudelliseen palvelussuhteeseen perustuvalle saatavalle maksettavaa viivästyskorkoa koskevan sääntelyn muuttamista sekä tehdä asiassa ehdotuksensa. Työryhmän asettamisen taustalla oli valtioneuvoston 17.10.2002 pidetyn yleisistunnon pöytäkirjaan otettu yksimielinen lausuma, jossa edellytettiin työryhmän asettamista valmistelevaan ehdotusta julkisoikeudelliseen palvelussuhteeseen perustuvalle saatavalle makset-

tavaa viivästyskorkoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi. Työryhmä koostui valtiovarainministeriön, oikeusministeriön, sisäasiainministeriön, opetusministeriön, Kunnallisen työmarkkinalaitoksen, Kirkon työmarkkinalaitoksen, AKAVA-JS ry:n, Palkansaajajärjestö Pardian, Tekniikan ja peruspalvelujen neuvottelujärjestö KTN ry:n, Valtion yhteisjärjestö VTY ry:n, Toimihenkilöiden neuvottelujärjestö TNJ ry:n sekä Kunta-alan unioni ry:n edustajista. Työryhmän muistio (Julkisoikeudellisen palkkasaatavan viivästyskorko 10/2003) valmistui 17.2.2003. Työryhmän näkemyksen mukaan palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan etuuden viivästyessä olisi perusteltua, että myös virkamiehen tai viranhaltijan palkkasaatavalle maksettaisiin viivästyskorkoa. Työryhmän muistiossa valtion virkamieslakia ja kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi ja viivästyskorkoa ehdotetaan maksettavaksi esitettyjen periaatteiden mukaisesti. Työryhmän ehdotus ei johtanut lain-säädäntötoimenpiteisiin.

Työryhmä järjesti 29.5.2013 kuulemistilaisuuden, jossa kuultavina olivat Kunnallinen työmarkkinalaitos sekä Kirkon työmarkkinalaitos. Kuultavat pitivät työryhmän esittämiä

muutoksia perusteltuina. Lisäksi työryhmä on pyynnöstään saanut Helsingin hallinto-oikeudelta kirjalliset kommentit esitysluonnoksesta.

Työryhmän muistion (Valtiovarainministeriön julkaisuja xx/2013) valmistuttua valtiovarainministeriö pyysi siitä lausunnot...

Lausunnoissa...

5 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos velan eräpäivä on määrätty ja eräpäivä on ollut ennen lakien voimaantuloa, virkamieslain 63 a § ei tulisi sovellettavaksi. Jos taas kyse on velasta, jonka eräpäivää ei ole ennalta määrätty, velka erääntyy vaadittaessa. Jos tällaisissa tapauksissa velan maksua koskeva vaatimus on esitetty ennen lakien voimaantuloa, ei virkamieslain 63 a § niin ikään tulisi sovellettavaksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

korkolain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkolain (633/1982) 1 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa
943/1983, seuraavasti:

1 §
Soveltamisala

1) julkisoikeudellisesta perusteesta johtu-
vaan velkasuhteeseen, ellei muualla laissa
toisin säädetä;

Tätä lakia ei sovelleta:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

2.

Laki**valtion virkamieslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään valtion virkamieslakiin (750/1994) uusi 63 a § seuraavasti:

63 a §

Virkasuhteeseen perustuvan saatavan suorituksen viivästyessä sovelletaan, mitä korkolaissa (633/1982) säädetään viivästyskorosta.

Hallintolainkäyttöasiassa on korkolain 6 ja 7 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa maksettava viivästyskorkoa viimeistään siitä päivästä, jona velallisen katsotaan saaneen tiedon velan maksua koskevan valituksen tai hakemuksen vireilletulosta, tai jos vaatimus esitetään oikeudenkäynnin aikana, sen esittämisestä lukien.

Edellä 55 a §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa viivästyskorkoa on maksettava siitä lähtien, kun 30 päivää on kulunut päivästä, jona virkamies esitti työnantajalle 55 a §:n 2 momentissa tarkoitetun selvityksen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Ennen tämän lain voimaantuloa erääntyneeseen saatavaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä päivänä kuuta 20

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Henna Virkkunen*

1.

Laki

korkolain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkolain (633/1982) 1 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa
943/1983, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta:
1) julkisoikeudellisesta perusteesta johtu-
vaan velkasuhteeseen;

Tätä lakia ei sovelleta:
1) julkisoikeudellisesta perusteesta johtu-
vaan velkasuhteeseen, *ellei muualla laissa
toisin säädetä*;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 16001
Telefaksi 09 160 33123
www.vm.fi

25/2013
Valtiovarainministeriön julkaisuja
Syyskuu 2013

ISSN 1459-3394 (nid.)
ISBN 978-952-251-501-8 (nid.)
ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-251-502-5 (pdf)

VM:N
JULKAISUSARJAN
TEEMAT:

Budjetti
Hallinnon kehittäminen
ICT-toiminta
Kunnat
Ohjaus ja tilivelvollisuus
Rahoitusmarkkinat
Taloudelliset ja
talouspoliittiset
katsaukset
Valtion työmarkkinalaitos
Verotus